

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАРКЕТИНГУ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

/ Іван Франко // Етнографічний збірник / під ред. д-ра Івана Франка. – Львів, 1898. – Т. V. – С. 160 – 218.

24. Хобзей Н. Гуцульська міфологія: етнолінгвістичний словник / Наталя Хобзей. – Львів: Ін-т українозн. ім. І. Крип'якевича, 2002. – 216 с.

25. Шухевич В. Гуцульщина. Ч. 4 / Володимир Шухевич // Матеріяли до українсько-руської етнології. – Львів, 1904. – Т. VII. – 272 с., іл.

26. Kolberg O. *Dzieła wszystkie* / Oskar Kolberg. – Wrocław; Poznań, [1974]. – Т. 51: *Sanockie-Krosnieńskie*. – Cz. III. – 487 s.

27. Lubicz-Czerwiński I. *Okolica zadniesterska między Stryjem i Łomnicą. Czyli opis ziemi, dawnych kłesk lub odmian tej okolicy* / Ignacy Lubicz-Czerwiński. – Lwów: Drukiem Józefa Schnaydera, 1811 – 281 s.

28. Reinfuss R. *Śladami Lemków* / Roman Reinfuss – Warszawa, 1990. – 152 s.

29. Schnaider J. *Z kraju huculów* / Józef Schnaider // *Lud: Kwartalnik etnograficzny* – Lwów, 1901. – Т. VII. – S. 65 – 73.

30. Schnaider J. *Z życia górali nadłomnickich* / Józef Schnaider // *Lud: Kwartalnik etnograficzny*. – Lwów, 1912. – Т. XVIII. – S. 141 – 217.

31. Świętek J. *Z nad Wisłoka. Rysy etnograficzne ze wsi Białobrzegi w powiecie lancuckim* / Jan Świętek // *Lud: Kwartalnik etnograficzny*. – Lwów, 1902. – Т. VIII. – S. 354 – 368.

32. Szuchiewicz W. *Huculszczyzna* / Włodzimierz Szuchiewicz – Lwów, 1908. – Т. IV. – 367 s.

Стаття надійшла до редакції 14.01.2012

УДК 378:339.138:004

Іван Василиків, Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАРКЕТИНГУ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті досліджуються педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя маркетингу до використання інформаційних технологій.

Ключові слова: вчитель маркетингу, інформаційні технології, педагогічні умови, готовність.

Лит. 6.

Постановка проблеми. У науковій літературі існують різні трактування поняття “умови”. В українському тлумачному словнику поняття “умови” визначається як “необхідні обставини, які уможливають здійснення, створення чого-небудь або сприяють чомусь” або “правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь” [2].

Також в науковій літературі використовується поняття “педагогічні умови”, що означає супутні фактору педагогічні обставини, які сприяють прояву педагогічних закономірностей, обумовлених дією факторів [6]. Тобто по-перше необхідне середовище для ефективності протікання певного процесу, а по-друге – певні педагогічні заходи для створення необхідного середовища, в якому можлива організація відповідних видів діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури, дає підстави зазначити, що проблема інформатизації освітнього

простору знайшла своє відображення при розв’язанні широкого кола теоретичних та прикладних питань, спрямованих головним чином на дослідження особливостей застосування інформаційних технологій у навчальному процесі (В. Андрущенко, Г. Балл, Н. Балик, І. Булах, Ю. Валькман, Р. Гуревич, А. Гуржій, А. Довіяло, А. Єршов, М. Жалдак, В. Житомирський, Ю. Жук, О. Комісарова, О. Ляшенко, Ю. Машбиць, В. Монахов, Ю. Рамський, М. Смульсон, О. Співаковський, Н. Угринович та ін.); діяльності та спілкування “педагог-учень” з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (А. Брушлинський, Т. Габій, А. Матюшкін, С. Машбиць, О. Тихомиров та ін.); інформатизації загальноосвітньої та вищої школи (В. Биков, Б. Гершунський, С. Гончаренко, Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Касаткін, Ю. Комісарова, Ю. Машбиць, В. Михалевич, Н. Морзе, Й. Ривкінд, П. Стефаненко, О. Співаковський та ін.). Проте незважаючи на значний інтерес науковців до питання інформатизації освітнього простору, проблема готовності вчителя до роботи

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАРКЕТИНГУ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

з інформаційно-комунікаційними ресурсами на сьогодні залишається маловивченою, хоча готовність особистості до педагогічної діяльності достатньо повно розкрита в наукових працях (О.А. Дубасенюк, І.А. Зязюн, С.П. Іванов, Н.В. Кузьміна, Н.В. Кухарева, В.І. Лозова, С.О. Сисоєва, О.І. Щербаков та ін.).

У визначенні природи такої готовності, її структури і факторів становлення багатьма авторами висловлюються різні точки зору. Педагоги (З. Васильєв, В. Сластьонін, Л. Спін, В. Лозова, П. Яковлева, Ю. Бабанський, Р. Хмельюк, Н. Кузьміна, М. Богданова, О.І. Щербаков) приділяють увагу виявленню дидактичних і виховних факторів і умов, що дають змогу управляти становленням та розвитком готовності. Вони розглядають “готовність до діяльності” як інтегральну, професійно-значущу якість особистості, що є системою взаємопов’язаних структурних компонентів, яка включає в себе особистісні (мотиви та інтереси) і процесуальні (знання та вміння) аспекти.

Упровадженням в навчальний процес сучасних інформаційних технологій, зокрема комп’ютерно-орієнтованих і телекомунікаційних технологій, відкриваються, на думку академіка В.М. Мадзігона нові шляхи і широкі можливості диференціації загальної і професійного навчання, всебічної активізації творчих, пошукових, особистісно орієнтованих, комунікативних форм навчання, підвищення його ефективності, мобільності й відповідності запитам практики.

Метою статті є розгляд педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів маркетингу до застосування інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Поняття “готовності” до виконання будь-якої діяльності, незважаючи на її широке розповсюдження, не має однозначної психолого-педагогічної інтерпретації. Узагальнивши всі позиції до визначення поняття “готовності до діяльності” дотримуємося думки М. Благова: готовність до діяльності – це усвідомлений та активно-діяльнісний стан, який забезпечує особистісну й професійну самореалізацію та самоактуалізацію під час вирішення професійних проблем на основі психолого-педагогічної компетентності, особистісного та професійного досвіду, творчого використання індивідуально-психічних особливостей та інтелектуального потенціалу в процесі діяльності.

У публікаціях останніх років спостерігається стійкий інтерес авторів до вивчення окремих аспектів формування готовності до використання інформаційних технологій як основи інформаційної

культури особистості. Готовність майбутнього вчителя до використання комп’ютерних інформаційних технологій у професійній діяльності є частиною його готовності до професійної діяльності.

Як зазначає Т. Захарова, до складу психологічного блоку, що являє собою морально-психологічну готовність студентів до роботи в навчальних закладах, входять такі компоненти, як:

- мотиваційний (професійні установки, інтереси, бажання займатись педагогічною роботою);
- морально орієнтований (професійний обов’язок, відповідальність, любов до дітей, педагогічний такт, товариськість, віра в можливості і здібності студентів тощо);
- пізнавально-операційний (професійна спрямованість пам’яті, уваги, мислення, уяви, творчі здібності та засоби, які забезпечують інтелектуальний розвиток студентів);
- емоційно-вольовий (емоційне сприйняття, професійний оптимізм, ініціативність, наполегливість у вирішенні навчально-виховних завдань, самовладання, здатність керувати своїм настроєм і настроєм інших);
- психофізіологічний (професійна діловитість, працездатність, наполегливість, доведення до кінця розпочатої справи; активність і саморегуляція, урівноваженість і витримка, рухливий темп роботи);
- оцінний (самооцінювання власної професійної підготовки) [4].

Концептуальну основу педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів маркетингу до використання ІКТ складає діяльнісний та особистісно-спрямований підхід до навчання. В основу педагогічних умов покладено психологічну теорію С.Л. Рубінштейна про закономірності розвитку розумової діяльності. Значена педагогічна умова характеризується швидким та гнучким зворотнім зв’язком який забезпечується високими технічними можливостям ІКТ та належним дидактичним і психолого-педагогічним рівнем програмного забезпечення. Зворотній зв’язок забезпечується як між викладачем та студентом, так і між студентом та педагогічною умовою, який має навчальну, корегувальну, діагностичну, розвивальну функції, функцію попередження помилок, мотиваційну та оцінно-рефлексивну функції. До основних характеристик педагогічних умов також відноситься висока інформативність, оптимальність, гарантованість досягнень запланованого результату, можливість створення, розширення, зміни комунікативного середовища та комунікативних ситуацій, інтерактивність, гнучкість та адаптивність

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАРКЕТИНГУ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

до індивідуальних психолого-педагогічних особливостей майбутнього педагога, відтворюваність. У педагогічній умові також передбачено підвищення об'єктивності оцінки результатів навчання.

Зміст педагогічної умови формування готовності майбутніх викладачів іноземних мов до використання ІКТ у професійній діяльності визначено виходячи із структури готовності до такої діяльності. Вона складається з мотиваційного, інформаційно-пізнавального, операційно-діяльнісного, емоційно-вольового, оцінно-рефлексивного компонентів. Кожен компонент має рівні готовності: початковий або рівень теоретичних знань, середній або рівень психологічного налаштування, достатній або практичний, високий або креативний. До кожного рівня розроблені рівневі критерії, як зазначає О. Гавриленко [3, 47 – 50].

Г. Алексеева відзначає, що структуру готовності майбутніх викладачів маркетингу з точки зору інформатизації освіти та необхідності володіння ними кожним навчальним блоком, то її можна подати в такому вигляді:

1. Мотиваційний компонент (бажання займатись педагогічною роботою за умови інформатизації освіти; розуміння необхідності вдосконалення власної професійної діяльності та впровадження у навчальний процес ІКТ, зацікавленість новими досягненнями в галузі ІКТ; інтерес до професії викладача соціально-педагогічних дисциплін; орієнтація на досягнення високих результатів; бажання та здатність виявити креативність у вирішенні професійних завдань; спрямованість на власний інтелектуальний розвиток, а також розвиток студентів).

2. Змістовний (когнітивний) компонент (інформованість про новітні ІКТ; володіння змістом технічних дисциплін; інформаційна культура; комп'ютерна грамотність; знання методики викладання соціально-педагогічних дисциплін із використанням ІКТ; професійно-педагогічні знання, вміння та якості: педагогічний такт, педагогічна вимогливість, товарицькість, самовладання, знання впливу ІКТ на психологію студента тощо).

3. Проектувально-технологічний компонент (аналітичні вміння – аналіз інформаційно-комунікаційних продуктів та знаходження оптимальних способів їх застосування в педагогічній практиці, зокрема при викладанні соціально-педагогічних дисциплін; прогностичні вміння – передбачення можливих результатів впровадження ІКТ та засобів у викладанні соціально-педагогічних дисциплін, попереднє оцінювання витрат засобів, праці та часу учасників освітнього процесу; модельовальні вміння – розробка власного електронного

освітнього проекту та планування технології його використання при вивченні соціально-педагогічних дисциплін з урахуванням як власних потреб, так і потреб студентів, можливостей (матеріальних зокрема), інтересів, засобів, досвіду і власних якостей особистості).

4. Організаційний компонент (мобілізаційні вміння – вміння привертати увагу студентів, розвивати в них стійкий інтерес до навчання, формувати потребу в здобутті знань із соціально-педагогічних дисциплін та ІКТ для ефективного їх використання в майбутній професійній діяльності; інформаційно-дидактичні вміння, що пов'язані з безпосереднім викладанням соціально-педагогічних дисциплін із використанням ІКТ, вміння та навички пошуку та роботи з інформацією; розвивальні вміння – стимулювання пізнавальної самостійності й творчого мислення у студентів технічного профілю, розвиток їх пізнавальних здібностей за допомогою створення проблемних ситуацій та завдань, що потребують застосування раніше засвоєних знань із соціально-педагогічних дисциплін та ІКТ; орієнтаційні вміння – стійкий інтерес майбутніх викладачів соціально-педагогічних дисциплін до навчальної та професійної діяльності, формування наукового світогляду, а також орієнтація на постійне вдосконалення комунікаційних вмінь – користування комунікаційними технологіями (вербальні та перцептивні вміння, педагогічні техніки тощо).

5. Контрольно-оцінний компонент (рефлексія – самооцінювання власної професійної підготовки та діяльності; діагностувальні вміння – перевірка знань, умінь і навичок студентів за допомогою інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій; корекційні вміння – використання технологій, що спрямовані на коригування та підвищення освітнього рівня студентів) [1].

Аналіз психолого-педагогічної літератури та вивчення педагогічного досвіду дозволили виділити наступні вміння:

- планувати самостійну діяльність (визначати послідовність дій при виконанні завдань для самостійної роботи, розподіляти бюджет часу тощо);

- контролювати правильність своїх дій, а також оцінювати якість виконання роботи через саморефлексію;

- пошуку джерел інформації, підбір необхідної інформації за допомогою декількох джерел;

- переробляти інформацію (аналізувати та класифікувати навчальний матеріал, робити висновки з вивченого);

- використовувати новітні інформаційні технології в самостійній діяльності;

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

- оперування технічними поняттями;
- фіксувати інформацію для наступного використання (конспектувати, робити реферати, звіти розрахунково-графічних і науково-дослідних робіт, анотації наукових статей тощо).

Висновки. Таким чином, готовність вчителя маркетингу до роботи з інформаційно-комунікаційними ресурсами є складним феноменом. Від рівня їх сформованості залежить успішність виконання, поряд із традиційними, нових функцій, що зумовлені інформатизацією суспільства; ефективність створення вчителем сучасного відкритого навчального середовища; правильність підбору педагогічно доцільних форм, методів та засобів навчання. Слід також зауважити й на тому, що готовність є результатом професійної підготовки, а відтак, подальшого дослідження потребують організаційно-педагогічні засади її організації.

1. Алексеева Г.М. *Формування в майбутніх соціальних педагогів готовності до застосування*

комп'ютерних технологій у професійній діяльності / Г.М. Алексеева // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – Запоріжжя: [б. в.], 2010, Вип. № 8 (61). – С. 16 – 20.

2. Бусел В.Т. *Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад і гол. ред. В.Т. Бусел. – К., Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с.*

3. Гавриленко О.М. *Готовність майбутніх учителів іноземних мов до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності / О.М. Гавриленко // Наукові записки. – Випуск 87. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. – 200 с.*

4. Захарова Т.Б. *Профильная дифференциация обучения информатике на старшей ступени школы / Т.Б. Захарова. – М., 1997. – 212 с.*

5. Морська Л.І. *Теоретико-методологічні засади підготовки вчителя іноземних мов до використання інформаційних технологій. Монографія. – Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2007. – 243 с.*

6. Туриніна О.Л. *Психологія творчості: навчальний посібник / О.Л. Туриніна. – К.: Академія, 2007. – 160 с.*

Стаття надійшла до редакції 09.07.2012

УДК 36.037

Вікторія Біруля, здобувач кафедри педагогіки і психології

Херсонського національного технічного університету

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті висвітлюються питання педагогічного забезпечення естетичного виховання підлітків засобами художньої літератури, наголошується на ролі позашкільних навчальних закладів у залученні учнів до світу прекрасного.

Ключові слова: педагогічні умови, естетичне виховання підлітків, художня література, позашкільні навчальні заклади.

Літ. 5.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Естетичне виховання підлітків засобами мистецтва слова є предметом шкільної практики, а також позашкільних навчальних закладів. Його педагогічне забезпечення має певні особливості, які слід враховувати. Якщо сучасна загальноосвітня школа покликана закладати першооснову естетичного ставлення до дійсності і мистецтва, надавати учням підліткового віку базові знання, вміння і навички стосовно пізнання художньої літератури як соціально-історичного та культурологічного явища суспільного життя, то позашкільні навчальні заклади покликані спрямовувати свої зусилля на розвиток потенційних можливостей підлітків стосовно естетичного освоєння дійсності за законами краси.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Як зазначено в програмі розвитку виховання в системі освіти України на 2003 – 2012 роки, “виховання в позашкільних навчальних закладах, включаючи в себе систему виховних цінностей через ставлення до суспільства і держави, людей, природи, мистецтва, праці, себе, може бути реалізовано шляхом формування громадянина України, громадянської позиції; творчої працелюбної особистості; виховання цивілізованого господаря; особистісного і професійного самовизначення, соціальної адаптації; здорового способу життя; художньо-естетичної культури; формування екологічної культури, гармонійних відносин з природою” [2, 17].

У науковій літературі переважно йдеться про